

PETRUS ROTHEA.

Hunc oppido amabilem virum cum cogito, venit in mentem illud Marci Tullii effatum: *Omnino si quicquam est decorum, nihil est profecto magis, quam æquabilitas universae vitae, tum singularum actionum.* AEquabilis ille a pueritia, nihil ab hac virtute defecit juvenis, nihil etiam maturus aetate, sive privatum, sive Magistrum, sive superiorem, sive exulem ageret: ut sane tota ejus vita, quasi sedatus amnis, fluere visa sit. Patriam habuit Chalcum Mexicanis olim florentibus, urbem percelebrem, commercio divitem, atque e primariis portibus vastissimi lacus Mexicani; nunc oppidum, quod ex antiquo commercio plura retinet, ex dignitate vero vix pauca. Distat Mexico ad passuum viginti quatuor millia, qua plaga interjacet inter Austrum, et Occidentem Solem. Hic igitur tertio Nonas Majas, anno saeculi currentis vigesimo primo Petrus natus est honestis Parentibus Blasio Rothea, et Maria Theresia Ruizia Lozana; quos non quidem natura fluxis bonis, utique vero solidis virtutibus nativa pietas exornabat. Maria Theresia juvenis adhuc interiit; Blasiusque cum aliam duceret uxorem, numerosa prole adactum in bonorum inopia se se vidit. Dignus profecto aeternis laudibus homo, qui, reipublicae

cae bono, in sudore vultus tot filios aluerit; atque optimis moribus informaverit! Horum tres dedere nomen Societati; quorum secundus Petrus est, quem modo describimus. Annum hic vix confecerat, cum in urbem Mexicum Parentes transmigraverunt; ubi crescere incepit, celerius quidem virtutibus, quam aetate: jam enim a pueritia comparuit in ejus vultu demissa illa, tranquilla, et comis indoles, quae totam ipsius vitam insignivit, et quam tandem sepulchro intulit. Libentissime subjectus Parentibus, nunquam ab eorum voluntate declinavit, nunquam ipsorum movit iram; aetate grandiores reverebatur; cum supparibus affabili erat, sed gravi consuetudine; nec unquam visus est ad jurgia, et verborum rixas vergere, ut id aetatis pueri proni sunt. Pro grammaticis elementis cum Jesuitarum gymnasia frequentaret; tum a Magistris, tum a condiscipulis benevolentiam sibi comparavit. Eminuit semper inter primos, ut profectu litterario, sic etiam christiana modestia, et mira naturae facilitate, quae maxime decent juvenem ad optima quaelibet instituendum. Haec inter, domesticis rebus consulturus Pater, cum proficisci Mexico teneretur; de Petro secum portando cogitabat: quoniam, cujus fidei tam charum sibi pignus committeret, non habebat. Id cum intelligeret adolescentis Magister, cui ob ingenium, et virtutes Petrus erat charissimus; Blasio persuasit, in Divi Andreae Jesuitarum Collegio posse filium opportune relinquere: in quo quidem Collegio, quod
Socii

Socii fere omnes aut inclinata essent aetate, aut infirma valetudine, aut gravissimis occupationibus distenti; alebatur interdum, atque habitatione donabatur unus aliquis honestae naturae juvenis, qui librum de Divinis rebus agentem elata voce legeret, illis in triclinio praeudentibus. Libenter annuit Pater, et libentissime filius oneri tantulo se accinxit, et cubiculum in Collegio ingressus est. Ibi jam tunc instar Socii se se reputans, continuo ad illum tenorem vitae se contulit, quo posset enitere inter plures ferventissimus quisque religiosis votis Numini consecratus. Ab eo tempore frequentior erat ad sacrum poenitentiae Tribunal, ad cibum Eucharisticum, ad alias pietatis exercitationes; litterarum etiam studio dabat operam abundantius: pedem e Collegio nunquam efferebat, nisi cum ad scholam contenderet; unde recto itinere cubiculum repetebat. Vitabat, quantum poterat, externorum adolescentium consuetudines, illorum maxime, qui liberioribus erant sermonibus; quae solet esse periculosa contagio innocentibus id aetatis, cum praesertim suavitas indolis accedit. Quoties Petrum quis inquirebat, in cubiculo solus reperiebatur. Sacerdotem a confessionibus delegit sibi Petrum Ugartium, clarissimi nominis virum, Californiis administratis emeritum; cujus frater fuit Joannes Ugartius, ad eosdem pariter Californios memoria dignissimus, tum mirificis gestis, tum ingenti laude sanctimoniae. Cum Petro igitur illo agebat Rothea fidenter, atque intimos animi sui recessus communi-

muni-

municabat. Biennio, et sex mensibus grammaticae curriculum terminavit, semper inter primos, ut demonstravimus, honoribus decoratus. Deinde philosophiae navans operam, eo alacriorem intentionem sibi esse adhibendam intellexit, quod necesse erat, multum temporis deperire inter eundem, et redeundum bis quotidie a Divi Andreae ad Divorum Petri, et Pauli Collegium, ubi erant Sociorum gymnasia, longissimo intervallo ab Andreae domo distantia. Christophorus Escobarius, in cujus laudem saepe alias incidimus, hanc arripere tentavit occasionem, ut tantis dotibus juvenem tum beneficio donaret, tum in Divi Ildephonsi Seminario, quod Rector tunc temporis gubernabat, suis alumnis tanquam perfectissimum exemplar proponeret. Ultro vocavit Petrum, obtulitque semet ipsi alimenta suppeditaturum gratis in Seminario. Ad haec juvenis in gratias effusus, ad omnia se respondit paratum; sui tamen juris non esse: Divi Andreae Jesuitas oportere inprimis consuli, quorum se obstrictum esse beneficiis, nemo non viderat. Hos cum consuleret Escobarius, atque aegre laturos intelligeret, si suavissimae indolis adolescente carerent; omnino supersedendum judicavit. Ita Petrus in eodem officio, atque itineris quotidiani difficultate perdurans, priscam suam accuratorem adauxit philosophiae gravitate; cujus curriculum iteratis a Magistro praemiis absolvit; ac tandem coronidem imposuit, publicis totius philosophiae thesibus laude non vulgari propugnatis.

Et

Et jam profecto flos ille maturus erat, qui ad amoenius viridarium transferretur: nec enim dubio locus erat, inter mundanas illecebras, quae verae spinae sunt, radices agere non posse, qui a tenero illas declinans, in suavissimo virtutum odore adoleverat. Ad Joannem Antonium Oviedum (illustre ad Mexicanos nomen!) qui tunc in summo erat Provinciae Magistratu, se sistit, atque ad Societatem Jesu divinitus vocatum patefacit. Nihil distulit Oviedus annuere petitioni; cum praemonitus esset de suavibus candidati moribus, ingenio ad omnia facili, ac diutine probata pietate. Anno saeculi praesentis quadragesimo, tertio Kalendas Februarias, immittitur Petrus in Tepetzotlanense tirocinium; quo tempore Josephus Maria Genovesius, laudatus alibi a nobis ob egregium in erudiendis pietate animis Magisterium, ad Sociorum Institutum novitios educabat: qui sane Magister, quae erat hominum cognitione, celeriter intellexit, quanto esset fervore Petrus, et quam facilis mores, quos edocebatur, capesseret; cum ad suadentis nutum, nedum ad jubentis imperium, tanquam cera mollissima flecteretur. In corporis castigatione, in legum custodia, in fervida pietate, in animi demissione, in cujuslibet officii domestici observantia, in urbana charitate ad Socios omnes, is apparuit propemodum ab initio, ut non tiro recens adlectus videretur; sed purium annorum spatio in vexillis Ignatianis emeritus. Quapropter Genovesius illum post paucos menses destinavit, qui Praefecti nomine ti-

roni-

ronibus praesesset: quo in officio exercendo nihil desiderata est expertissimi senis matura prudentia. Exacto universorum laude tirocinio, litteris humanioribus in ejusdem Collegii Seminario vacavit; ubi ad comparatas biennio proximo virtutes animi, singularem in amoena illa scientia profectum adjunxit. Translatus inde Mexicum in sanctorum Petri, et Pauli Collegium, quo eodem anno philosophiae totius periculum subiit, etiam Theologiae curriculo posuit initium; quo confecto anno, Magister designatus est, qui ad Zelajenses traderet grammaticae rudimenta. Et nihil hic sibi absimilis: nam ut pietatis rebus in tirocinio, ac deinceps litteris religiosam navarat operam; ita et docendi muneri eam dedit intentionem, quae potest maxima praestari. Nec mediocris fuit illi adjumenti Joannes Orivajus, in eo Collegio commorans, praeclaris virtutibus, et maturo judicio Socius, quicum propinquam inivit consuetudinem juvenis Magister, consilio juvandus in novo vitae genere, ac pro iis omnibus, quae ventura postmodum erant, in solerti providentia, urbana probitate, ac magnanima constantia instituendus. Plurimi quidem refert, ut quales amicos in juventute tibi compares; ita et quali animo ad bonos, quos colueris, accedas! Ingenti suo bono Petrus ex Orivaii familiaritate didicit, tempus utiliter nulla intermissione impendere, morum scientia mentem ornare, christianos oratores assidue legere, in arte dicendi ad populum accurata exercitatione pro-

lude-

Iudere. Omnino in iis consumebat, quidquid a puerorum schola supererat temporis. Quantum dabatur pro munere, declinabat colloquia cum externis; atque ut illi rarius ad se venirent, ipse ad eorum aedes non comparebat, nisi aliquando traheret officii ratio. Id autem non affectato quodam humanae consuetudinis odio, aut delicatulo fastidio, quod aliorum contemptum solet redolere: nam, quod ab initio demonstravimus, tota ejus vita fluebat naturali quadam venustate, quae nunquam posset alios, quibuscum utebatur, offendere. Ita Magisterii biennium cum fideliter exegisset, nec a pristina pietate vel minimum defecisset; pro Theologiae conficiendo quadriennio Mexicum remeavit, permultis ornatus cognitionibus, quae reliquo vitae tempore faciliorem ipsi aperuere viam ad munera quaelibet exercenda. Post annum Theologiae tertium, cum praemia de more distribuerentur pro meritis, praecipuus honos Petro confertur, qui primarias theses ad diem totum propugnaturus Mexici renuntiatur. Inter haec Sacerdotali decoratus dignitate, coepit illico fidelem operam locare in poenitentiae tribunali Minister; cui natus quidem ministerio videbatur, utpote tum morum scientia, tum maturo iudicio, tum nativa suavitate insignitus. Neque tamen, quod assidue indefessus esset in hac difficili charitatis opera, idcirco remisit a parandis thesibus; quas tandem suo tempore defendit, venuste promptus in dicendo; solidus in retundendis adversariorum rationibus;

mode-

modestus et gestu, et verbis; nec vulgaribus adstantium laudibus celebratus.

Deinde cum de more in rebus pietatis tertio probatus esset Angelopoli, ad Havanenses contendere jubetur Magister, qui grammaticam constructionem, poesin, et rhetoricam externis adolescentibus traderet. Havana celeberrimus portus est in praenobili juxta, et perampla insula, cui nomen Cuba. Sita Civitas est dimidio fere supra tertium, et vigesimum latitudinis gradum ad Septentriones; quam in Mexicani Sinus faucibus attingunt, qui e Nova in Veterem Hispaniam praetervehuntur. Ditissimam faciunt proventus ab saccharo, et ab optimi usquequaque Tabacci messe, quorum commercium nusquam alibi gentium abundantius est. Ante annos aliquot novae in hac insula casu comparuerunt apes, a Florida peregrinae, quae perutiles colonias e Republica sua in illis frondosis agris, et lucis mirifice propagarunt; et hinc merito credebatur, etiam cerae commercio fore, ut Havanenses adaugerentur. Equidem vidi ceram ab illis in Havana peregrinis apibus, cujus candorem, et optimam constitutionem, nullo adhuc artis medicamine, attente considerans, certe ab Hyblaeis, vel a Cecropiis apibus elaboratam affirmassem. Caeterum sive apum hoc genus in ardentibus illis regionibus diuturnius consistere non potuerit, sive incuria fuerit hominum; audimus, alvearia fere deperiisse. Indigenae sunt natura boni cives, consuetudine aperti, faciles, urbani; quippe in loco

loco nati peregre adeuntibus frequentissimo, assuescunt a teneris non reformidare conspectum hominum; quam bonae institutionis partem non negligendam Parentibus meminerat olim Quintilianus. Capita incolarum ad millia circiter quinquaginta numerantur. Calidissima est regio, coelum fere insalubre peregrinis. Portus ad miram venustatem amoenus, ingenti capacitate fidam praebet atque a ventorum furore tutam stationem permagno navigiorum numero: munitissimus etiam est arcibus hinc et hinc frequentibus, quarum binae ad angustas fauces e regione inter se positae, aditum hosti occidunt, tormentis bellicis ruinam minitantibus: unde ne in potentissima quidem vi obsidionis ausi sunt Britanni de civitatis deditioe sperare, nisi post factum in praecipuam arcem formidabilem impetum, post perruptos, concisosque Havanenses, qui tam in armis tuebantur. Haec pluribus nominibus famosa urbs theatrum fuit Petro totis viribus laboranti ad annos ultra quindecim. Primum, quod dudum diximus, grammaticae superioris, inde philosophiae, postremo Theologiae Magister, omnem adhibuit operam, ut haec terna munera bono essent auditoribus, qui sibi committebantur erudiendi. Et sane obtinuit, ab ejus laborioso Magisterio complures fuisse progenitos, qui tum rei litterariae, tum christianarum virtutum gloria cumulati sunt: cum horum alii ad hominum Deo sacrorum Familias, alii ad Sacerdotum statum, quos vocant *Saeculares*, alii ad civilia munera postmodum adsci-

adsciti, suos inter pietate, ac doctrina excellerint, et bonum Magistri nomen praedicaverint. Praefuit saepius adolescentibus in litteraria palaestra theses propugnantibus: quod nunquam illi accidit sine plausibus voce publica ipsi tributis; nunquam sine honore Societatis, a qua Magistrum agebat. Nec solummodo a scientiarum cognitione, profundaque doctrina plausus illi veniebant; sed potissimum a singulari ejus modestia, demissa in adversarium quemlibet reverentia, et urbana verborum charitate. Quae praecelsae dotes, et virtutes cum eadem essent, sive propugnaret Rothea, sive impugneret; iisdem plausibus, quibus propugnans, impugnans etiam excipiebatur. Pulcherrima certe doctrinae ornamenta sunt et vultus demissa gravitas, et linguae modesta continentia! Cum praesertim ea non ab arte quadam, sed a natura mire in suis operibus facili videantur procedere. Quae scripta discipulis in ludo dictabat, eo studio, efficacia, et intentione adlaborare assueverat; quasi periculum subitura essent ad Parisienses, aut Salmantinos Academiae Sapientes. Nec ubi ab Scholae defatigationibus requiescere dabatur, cessabat ille ab agendo, et Reipublicae bono procurando: nam summum in Morum scientia Magistrum, atque in Canonico jure inprimis eruditum, ex omni ordine Cives, consilii gratia, frequentissimi conveniebant. Dicenti ad populum laudes non vulgares dabantur tum ab ingenio praeclaris, tum ab indoctis; cum et istorum captui sermonem

P. II. G 20

accommodaret, et suaviter omnium mentes delectaret, et robuste corda permoveret. Ad haec, sollicitus intendebat audiendis confessionibus, tum suapte natura pronus ad bonum animorum, tum ob suam dulcissimam comitatem, et singularem in eo Ministerio peritiam, a pluribus quaesitus ad sananda conscientiae vulnera. In iis tamen omnibus, quae tot sunt, ac tam diversae conditionis munera, nunquam ille anxius erat, nunquam agitated aut vultu, aut animo; sed quae naturali compositione, ac majestate videtur piscis in lacu fluitare, avis per aerem volitare: ut profecto diceret, quidquid Petrus ageret, ex quadam esse animi voluptate, ac certo naturae motu, quem ars omnino imitari non potest.

Post annos plus quindecim in tanta defatigatione confectos, cum saeculi currentis anno sexto et sexagesimo Provinciae Mexicanae clavum Salvator Gandara susciperet, Petrus ad Emeritenses in Jucatanis Rector dictus est. In ea longinquitate ab urbe Mexico positus, post octo delapsos menses in Magistratus possessionem venit. Februario tandem subsequentis anni Emeritam ingressus, continuo in se omnium oculos traxit, et civitatis universae venerationem affabili juxta, et religiosa consuetudine sibi merito conciliavit. Ubi ubi compareret, pietatem, atque urbanitatem praeseferebat. Cubiculi solitudinem custodire in delitiis illi erat; nisi ad externa officia ratio novi muneris evocaret. In sacrarum concionum ministerio, in purgandis confessione animis, qualis Havanae fue-

fuerat, idem fuit Emeritae; quanquam hic gravioribus, atque alterius ordinis occupationibus urgeretur: ibi enim gentium qui Rector Jesuitas, Rector etiam Regalem, et Pontificiam Emeritensium Academiam gubernabat. Hujus duplicis Magistratus oneribus ea quidem satisfecit animi, et vultus facilitate, quae virum decet ad omnia magnanimum. Doctores Academiae suspiciebant in Petro modestum Sapientem, gravem Litteratum; Socii venerabantur Moderatorem, cui nulla in moribus macula, cui dotes erant praecipuae tranquilla comitas, actiosa charitas, religiosa demissio, solertissima prudentia. Atque hinc amor ille nunquam a reverentia sejunctus, quem subditi omnes ipsi praestabant: ut nunquam Petrum tum eo tempore, tum etiam postea, nisi summo cum honore appellare consuessent. Attamen paulo ultra tres menses Emeritae commoratus est: nam postridie Nonas Junias cum Sociis omnibus ibi degentibus exulare imperatur; atque incredibilibus terra, et mari superatis laboribus, ad Italiam transducitur. In tanta rerum novitate nihil ab se defecit Petrus, cui nulla incommoda satis erant, ut a nativa serenitate deturbaretur. Eodem vultu fuit exul, quo Magister fuerat, quo Rector Academiae; idem in contemptibus, qui in honoribus; idem ad Italos, qui ad Mexicanos, Bononiam tendere ab Superiore jusus, Theologiae Magister dicitur non mediocri Sociorum juvenum bono, qui tranquillissimae virtutis exemplar cominus inspicientes, promp-

tum habebant hominem charitate praecipuum, a quo moesti recrearentur, quem dubii consulerent. Post muneris hujusce triennium, ejusdem domus gubernationem jubetur capessere: quod sane munus erat primae amplitudinis, tum a permagno Sociorum ibi commorantium numero; tum praesertim quod summi habebatur momenti, difficilibus illis temporibus juventutem moderari. Sed eo publicae venerationis Petrus jam venerat, tantis eminebat virtutibus, atque eo caetae, ac purgatae mentis judicio notus erat; ut nulla esset tam ardua provincia, quae fidei ejus, et religioni commendari tuto non posset. Ad annum solummodo juventuti Mexicanae praefuit: indicto enim Societatis excidio, et dispersione Sociorum imperata; sibi unumquemque consulere opus fuit. Petrus, qui, ratione muneris, vocatus nomine fuit ad Pontificis legem audiendam, tanto demissionis indicio legitimam potestatem veneratus est, ut et ipse legem denuntians, et complures rei testes magnopere mirarentur. Ita demum Jesuiticam vestem exuere coactus, pro reliquo vitae tempore iisdem fuit virtutibus, quibus in veste illa enituerat; quanquam in privata vita positus, et quaerens natura solitudinem, suas omnes virtutes intra domesticos parietes contineret; unaque mirabilis illa et omnium, et singularum actionum aequabilitas memoriae tradita sit. Postremo vitae biennio complura illi supervenere valetudinis incommoda, quae nihil immutato vultu, et christiani herois digna fortitudine tolera-

leravit: donec anno saeculi nostri octogesimo, quintodecimo Kalendas Februarias, ducendi spiritus difficultatem noctu sensit increcere pene ad interitum. Continuo praenovit pulsantem Dominum, nec venientem Judicem formidavit. Mane facto, muniri sacro Viatico deprecatus est; etiam judicante Medico, nondum mortem appropinquare. Id igitur pietate singulari cum suscepisset: *Eja*, inquit, *paratus modo sum: veniant in me quaecunque Deus immittere voluerit.* Postridie unctus est Oleo sacro, quod moribundis ab Ecclesia remedium praestatur. Adaugebantur dolores, anhelus admodum respirabat; nec tamen ab illo verbum auditum est, quod non esset hominis ad religiosam patientiam omnino compositi. Semel, et iterum a familiari quodam interrogatus: Numquid esset, quo torqueretur ejus animus? *Quod est*, ajebat, *de conscientiae rebus, nihil certe quidem: tanta est in me Dei misericordia!* Id enimvero, nonnulli crediderunt, eximiae tolerantiae in conscientiae olim angoribus fuisse praemium: animus enim, caetera aequabilis, ac perpetuo tranquillus, hoc uno Deum offendendi timore persaepe cruciatur intrinsecus. Ita constanter pius, et religiosus, sui prorsus compos ad ultima propemodum suspiria, mirabili fortitudine conspicuus accedentem mortem; illucescente tandem die decimo Kalendas Februarias, nullis apparentibus postremi agonis indicibus, a misera mortalitate avolvit. Jacet ad Divae Luciae sacras Aedes, Templum olim Jesuitarum.

Fuit Petrus Rothea in Dei charitate praecipuus; a qua quidem ille non interruptus innocentissimae suae vitae cursus. A puero religiosus Numinis cultor, idem adolevit, idem ad aetatem firmam pervenit, idem e vita migravit. Erga Jesum Eucharisticum pietate insignis, a tenero assuevit, bis, aut ter in hebdomade, coelesti edulio refici, et per diem saepius ad ejusdem Jesu praesentiam venerabundus accedere. Sacerdos ad annos ultra primum et trigesimum, gravem duntaxat infirmitatem, aut quod iter agenti nulla esset omnino commoditas, causam esse judicabat, ut a Missae sacrificio abstineret: quod profecto Divinum opus ea faciebat reverentia, et gravitate, quae digna prorsus est hominis, qui Christum ipsum repraesentat, et qui nihil haesitans, praesentiam Numinis credit, quod verbo vocat, quod manibus contrectat, quod ore manducat. Jesum patientem, et Mariam Virginem dolentem praestantissima colebat pietate: quam nimirum in prima institutione ab religiosis Parentibus mutuatus est: quae pietas ne sensim intepesceret, depictas quasdam imagines et Jesu in cruciatibus, et Mariae in doloribus, ad constitutas diei horas exhibere sibi ante oculos praefinierat. In navi olim positus, utcunque maris jactationibus vexaretur; non omisit verbis excitare Socios, atque exemplo praecire, ad fervidas preces, aliaque religionis in Superos exercitia. Verum hancce Dei charitatem maxime demonstravit in illo indefesso studio bonum animorum procurandi: etenim

nim ab semet pretio sudoris adjuvari dignos existimavit, quos ipse Deus, mortalitatem indutus, pretio sanguinis ad sibi amicos adlegerat. Eamobrem et assiduus, et suavissimus erat in poenitentiae tribunali Minister. Aegrotis praestare operam, et maxima sedulitate inservire, semper in amoribus habuit. Neque id solummodo, cum de Sociis juvandis ageretur: erat Havanae in Jesuitarum Collegio valetudinarium pro servulis destinatum; in quo fere nunquam deerant infirmi aliquot, ut in coelo insalubri, et servorum multitudine, ad sacchari operas necessaria: cujus valetudinarii ministerium, tanquam proprium sibi munus vindicavit Petrus, dulcissimis verbis miseris recreans; ad expiandas confessione animas fervide cohortans; aures, cum ipsi peterent, nulla cunctatione praebens; Eucharistiam, et alias pro moribundis religiones ministrans; quasi Sacerdos esset ad id operis pretio conductus. Quo tempore, navali expeditione Havanam attigere Britanni, obsidione urbem occupaturi; dum cinctam oppugnabant copiae, Praefectus urbis prudenter imperavit, incolas omnes, ad defensionem non necessarios, in propinquos pagos recedere: tentavit Rothea, nec tamen obtinuit, in Collegio manere, propugnantibus laturus opem, si qui forte morentur. Olim etiam cum e Veracrucis Havanam versus navigaret, pene omnes tum vectores, tum nautae morbo correpti sunt, et quidem plures interierunt: Petrus, quanquam et ipse male se habens, nec maris incommodis assuevisset;

visset; ingenti charitatis ardore ad omnes erat; sive animis auxilium, sive corporibus praestanda esset opera: unus quidem Sacerdos pro tot indigentibus; cuius tamen animi magnitudo plurimum operam adhibebat. Paratum semper inveniebat, quisquis quaereret ab illo consilium: qua in re, singulari profecto sapientia fuit; ut ex omni hominum ordine complures numerentur, quos ille ad altissimam vitae perfectionem informaverit. In bono aliorum nomine tuendo, ac propugnando, fuit oppido dignus, quem admiremur, et memoria colamus aeterna: laudabat omnes, occasione vel data, vel quaesita; nec linguae unquam permisit verbum etiam levissimum in eos effundere, quos aut detractio- nibus, aut parum amica voluntate, male de se, aut Sociis, meritos esse intellexisset. Quae ab aliis incommoda necessario reperiebat in huma- na consuetudine, sive a pravis animis ea essent, sive a naturae vitiis; omnia ille dissimulantia, quae pene fidem exsuperat, tolerabat. Extat quidam notissima fide Sacerdos, qui comes Pe- tro individuus ab Emerita in Italos, haec ad me testabatur de insigni Viri charitate: *Rothea toto navigationis tempore a pristino illo tenore vitae, ut religiosae, sic affabilis, non defecit; quanquam ipsi non defuerint ab hominibus dolendi, atque irascendi causae, quas vultu semper aequabilis, et de suo remittens jure, patientissime sustulit. Illi nimirum erat in delitiis, parato semper esse animo, ut hominibus, quoties daretur occasio, proprio etiam incommodo, inserviret; ut contra, nihil*

nihil ipsi acerbius, quam aliorum opera, et mi- nisterio indigere. Puellam piam sibi notam in sacrae poenitentiae arcanis, cum, diuturno in agone positam, Havanae pararet ad mortem; enixis precibus rogavit, ut idem mortis genus a Deo sibi aliquando impetraret: quam petitio- nem ipsi diutine laboranti Bononiae familiaris quidam recordatus est; cui Petrus illico: *Ita quidem, annuit benigne Deus; nec certe de mea vice doleo, sed de Sociorum incommodo, qui mihi sunt in aegritudine administri.*

Sancta Ignatii Parentis Instituta egregio a- more prosecutus est; quibus assidue volvendis, atque adamussim intelligendis operam dabat in- tentissimam; nec ab ipsorum legibus vel mini- mis voluntaria noxa deficere unquam videbatur. Haec instituta in vitae universae, ac singularum actionum normam sibi ante oculos cum propo- neret; non interruptum otio bellum intulit, tanquam malorum omnium seminario. Hinc il- la constantissima sedulitas, qua totum studendo insumebat diem, etiam quo tempore cessasse vi- debatur litterarum utilitas; nisi quod mentem recreant, atque in solitudine oblectant. Neque vero in iis libris evolvendis oleum, atque ope- ram perdere consuevit; quorum studium aut otio funestius esse solet, aut certe consimillimum. Thomam Aquinatem, quem ab litterariae suae vitae pene infantia mirifice dilexit, aliosque ro- bustae litteraturae sapientes auctores, ad ulti- mum fere spiritum frequentati manu versavit. Hac- ce librorum dulcissima requie delectatus, quid- quid

quid supererat temporis a munerum occupatio-
nibus, in cubiculi solitudine latebat libentius,
quam ab hominum communione solatium quae-
reret pro subsecivis momentis. In eo voluntario
latibulo, Numini amando, sibimet intus cogno-
scendo, et scientiis exornando vacans; nihil ea
scire curabat, quae sua non interessent. Olim
Provinciae Praeses cum certior fieri vellet de
re quadam, quae in Collegio, ubi Petrus im-
morabatur, acciderat, sciscitatus est ab illo
per litteras; cuius responso lecto: *Videtur*, in-
quit Moderator ad Socium, *Petrus Rothea in Col-
legio, quod incolit, peregrinari; cum rem, ibi
nulli non cognitam, vix obscurissime inaudierit.*
Sed potissimum demonstravit Rothea, ex ani-
mo se amare Ignatiana Instituta, quae semel
amplexatus fuerat, in votorum solemnium ab-
soluta numeris omnibus observantia. Obedien-
tiae quidem acerrimus fuit cultor, ad scrupuli
fere terminos. Quanquam toto vitae suae reli-
giosae tempore frequentes capitis dolores, alia-
que valetudinis incommoda illum vexaverint,
nunquam haec satis fuerunt, ut a Superiorum
voluntate vel latum unguem discederet. Pro
quovis renunciaretur adimplendo munere, sive
alterius vices agere juberetur; tametsi causas
non leves haberet interdum, ut liberari ab one-
re postularet; causas eas omnes, propriumque
iudicium, atque etiam valetudinem, Superioris
imperio posthabebat. Ita muneribus quibuscun-
que sibi commissis alacri semper conatu, et fa-
cili quadam elegantia satisfecit: et siquis e So-
ciis

eiis in officio quolibet constitutus, aut morbo
Corriperetur, aut domo abesset; nihil verebatur
Superior, pro tempore Petrum sufficere. Cum
pro merito destinatus fuit, ut supra demonstra-
vimus, ad primarias theses Mexici defendendas;
a Provinciae Praeside litteras accepit in haec
sensa: *Vir quidam externus magnae auctoritatis
a me postulat, ut primum honorem, tibi dudum
tollatum, cedere Socio velis, qui theses propugna-
turus Angelopoli renuntiatus est: id, si omnino
tibi libeat, sane per me fiat: non praecipio; nec
enim tuo juri vim inferendam, aequum arbitror.*
Quibus litteris Petrus in haec respondit: *Equi-
dem superiori voce pro Mexicanis thesibus me ac-
tinxeram; nunc eodem nomine Angelopoli defen-
dam, aut etiam nullibi: nam ad omnia paratum
me reperies, quoquomodo imperaveris quod, pre-
cor, facias liberrime, nihil juri consulens, quod
habere possem: nam prae jure quolibet, honoribus-
que mihi charior erit obedientia.* Quam religio-
sam voluntatem cum legisset Superior, nihil
censuit immutandum. Voluntariam inopiam in-
ter prima hominum Deo sacrorum ornamenta
judicabat: eaque propter nunquam passus est
rem ullam pretiosam aut in sui corporis cultu,
aut in domestica supellectili, nec etiam hone-
sto pietatis nomine; quod cum praetenditur,
plura solent mala in paupertatis perfectionem
irreperere. Siquam, praemisso Superiorum con-
sensu, pecuniam haberet, brevi tempore flue-
bat e manibus, quae certissima derivatio erat
ad egenorum subsidium. A tenero modestus, et
cir-

circumspectus, nihil unquam aut opere, aut verbo in castimoniae laudem admittere visus est. Qua sane modestia utebatur maxime, tanquam armis praecipuis, atque omnino adhibendis in necessaria cum foeminis consuetudine; quas convenire, cum de ipsarum animis negotium ageretur, nihil recusabat; pro reliquis autem, ex patrio more, urbanitatis officiis, raro quidem ad earum domos erat, et nunquam nisi brevissime. Ad haec, delicatissimum illum flosculum praemuniebat assidua de internis motibus victoria; quam satis demonstrabat ille vultus ad modestiam compositus, et quem semper aequabilem memoravimus. Quod profecto haberi potest instar miraculi: cum perpetua vultus aequabilitas propemodum esse non posse videatur in homine, qui ad plures annos in multorum contubernio, et magna munerum varietate laboriosam vitam transegit.

Sed nimirum ex intimo animi sensu probaverat Sapiens Romani effatum: *Hominem esse quasi quandam partem civitatis, et universi generis humani, eumque conjunctum esse cum hominibus humana quadam Societate.* Proinde cum nihil non tentaret, ut hujus tanquam corporis pars esset utilis, et naturali vinculo cum caeteris partibus coagmentaretur; amicitias colebat sancte, atque humanissime. Affabilis admodum ad eos erat, quibuscum amicitiae necessitudinem semel inierat: illos, quoties opera egerent sua, totis viribus adjuvabat; consilio dirigebat fluctuantes animo; taedio affectos recreabat jux-

ta urbanis, atque eruditis colloquiis; bono nomine periclitantes, rationibus, et auctoritate defendebat; fidei observantissimus, in arcanis perpetuo custodiebat, quidquid amicus crederat; siquae inter eos, qui sibi conjuncti erant, contentiones orirentur, neutrius ille partis cum esset, unum, alterumque conveniebat, eandem fidem utrique praestabat; in sermonibus familiaribus apprime festivus erat, verborumque salibus venuste jocabatur, quin religiosam dignitatem offenderet. His tantis animi virtutibus, et naturae dotibus, mirum est, quantam ubique sibi admirationem, et benevolentiam ut ab Sociis, ita etiam ab externis comparaverit. Havanae potissimum, ubi diuturnius commoratus est, ab omni hominum coetu plausus, et venerationis indicia Petro tribuebantur. Petrus Morelus, illustrissimus Havanae Pontifex, et Jacobus Echeverria, ejusdem Moreli tunc Vicarius, inde ad eosdem Havanenses, postremo ad Angelopolitanos Pontificia Dignitate auctus, Rotheam magnificere; quem intima sibi notum consuetudine, ferventique ad tria lustra ministerio benemeritum de dioecesi existimatum, nonnullis honorum nominibus decorarunt. Theresia Santacruzica, opulenta inter primas Havanenses Matrona, Rotheam venerabatur tanquam hominem, quo nullum diceret novisse praestantiorem prudentia, urbanitate, constantia, et amabili sanctimonia: haec foemina in Socios apprime benefica (in exules praesertim per Havanam transeuntes) propalam asserebat: si unquam da-

retur, exules illos in patriam restitui, unum id pro sua in Societatem benevolentia postulaturam se a praeposito Generali, ut Havanense Collegium Petrus Rothea gubernaret. Cum iussus ille fuit Emeritam Rector contendere, Patritii Havanenses universi maximo conatu adlaborarunt, atque enixe deprecati sunt, ne vir civitati charissimus, qui totos quindecim annos maximum civibus emolumentum importaverat, ab invitis, et lugentibus ipsis evelleretur. Equestris ordinis homo, navis illius Dux, qua Petrus Veracrucis Havanam transductus fuerat, tanta illum veneratione prosequeretur, ut nunquam postmodum Havanam attingeret, quin ipsum continuo visitaret. Hujus tandem viri a nobis descriptae imagini postremam ponemus manum, ea nude referentes, quae Sacerdos intaminatae fidei, olimque in Petri familiaribus, ad nos ex intima persuasione testatus est: *Fuit, aiebat ille, Petrus Rothea modestissimus, honestissimus, animo sincerissimus, nunquam non verax, omnium amore, ac benevolentia dignissimus.* Quae sane verba et absolutum complent hominis elogium, et prae statua valent, quam suavissimae ipsius virtuti, atque in omnibus eximio merito erigere vellemus.

SALVATOR DAVILA.

GRadu borealis latitudinis vigesimo primo, et dimidio; milliariibus ab urbe Mexico circiter ad tercenta, ferme ad Occidentem Solem, Guadalaxara sita est, nobilissima Civitas, quam Novae Gallaciae Principem Nonnius Guzmanus ante saeculum, et sesquialterum, Hispanis adhuc recentibus in Nova Hispania, fundavit. Aedificata quidem est rectitudine viarum ad libellam, quarum etiam venuste spatiosa est latitudo. Illustris inter alia est a Pontificibus, quorum plures habuit sanctimonia praeclaros. Principis Templi Architectus ex iis profecto erat, quibus ab artis excellentia debetur nominis immortalitas: opus enim posteritati reliquit aequae supereminens elegantia, et majestate. In aedificiorum structuris luto acerato utuntur pro caemento; quo tamen luto dealbato, et laevigato, ad pulchritudinem, et firmitatem nihil caementitium desideres: neque veros ibi gentium inolevit domos, nisi raro, excitandi ad secundam contignationem; nec, ut alibi, fundamenta profundius effodiuntur ad superimponenda aedificia. Inter commercii capita numeratur argilla odora, quae figulis materia est ad efficienda vasa, hoc etiam in orbe ab suavitate odoris desiderata. Ingenia enascuntur quasi nativo privilegio clarissima; et passim vide-